

TREBALL FINAL DE GRAU

EL DRET CIVIL DES DE LA SUCCESSIÓ PER CAUSA DE MORT

FACULTAT DE DRET

Nom i cognoms: **Lorena Rodríguez Lara**

NIUB: **16092171**

Àrea temàtica: **Dret Civil**

Tutora: **Lidia Arnau Reventós**

Curs: **2014-2015 (2n Semestre)**

SUMARI

Introducció.....	3
1. Supòsit de fet concret sobre el que es farà el treball.....	5
2. Dret aplicable.....	6
3. Qüestions que planteja el cas	7
3.1 Enumeració de les qüestions que convindrà tractar	7
3.2 Aproximació teòrica a les qüestions que es plantegen.....	8
3.2.1 Servitud de pas	9
3.2.2 Pis a Londres	13
3.2.3 Pensió compensatòria i la seva substitució.....	14
3.2.4 Pressa en possessió del llegat, abans d'acceptar l'herència .	18
3.2.5 Exclusió de les finques del Priorat de l'herència.....	20
3.2.6 Repudiació de l'herència i acceptació del llegat.....	22
3.2.7 Possibilitat o no d'acceptació de l'herència del tiet, rebutjant	
l'herència del seu progenitor	23
3.2.8 Repudiació de l'herència.....	26
3.2.9 El dret d'acréixer.....	27

3.2.10 Acceptació pura de l'herència	28
4. Resolució de cadascuna de les qüestions en funció del cas concret...	31
4.1 Servitud de pas	31
4.2 Pis a Londres	32
4.3 Pensió compensatòria i la seva substitució	34
4.4 Pressa en possessió del llegat, abans d'acceptar l'herència	36
4.5 Exclusió de les finques del Priorat de l'herència	36
4.6 Repudiació de l'herència i acceptació del llegat	37
4.7 Possibilitat o no d'acceptació de l'herència del tiet, rebutjant l'herència del seu progenitor	38
4.8 Repudiació de l'herència	39
4.9 Acceptació pura de l'herència	40
5. Solució i conclusions	42
5.1 Solució	42
5.2 Conclusions	44
6. Fonts i bibliografia	45

INTRODUCCIÓ

Aquest dictamen ha estat elaborat com a Treball Final del Grau de Dret, Grau que he cursat a la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona, i el qual versa sobre diverses qüestions de Dret Civil.

A continuació, m'agradaria destacar, que tot i que formalment rep el nom de Treball de Final de Grau, no consisteix com en la majoria de casos, d'un treball de recerca, doncs com he esmentat anteriorment, ha consistit en l'elaboració d'un dictamen, el qual té per objecte la resolució d'un cas pràctic que versa sobre *“el Dret Civil des de la successió per causa de mort”*.

Seguidament, convé subratllar, les particularitats de la seva estructura. Primerament trobarem una exposició dels fets objectius, que són els que han donat lloc a l'elaboració d'aquest dictamen, concretament el cas que ens ocupa tracta dos casos, els quals estan lligats en virtut dels lligams familiars que uneixen a ambdós protagonistes, el Sr. Josep, i el Sr. Pau, amb les seves respectives famílies. Segonament, cal dir, que un cop exposats els fets, passarem al dret aplicable, es a dir, quina normativa s'haurà d'aplicar en cada cas, doncs, les diferents qüestions que es plantegen succeeixen en èpoques diferents, per la qual cosa serà rellevant determinar quina normativa serà aplicable en cada moment.

Tercerament, cal dir, que entra en joc el dictamen jurídic pròpiament dit, o el que és el mateix, el anàlisi de les diverses qüestions que sorgeixen com a conseqüència de la mort d'ambdós protagonistes, i que al llarg del dictamen tractaran d'esser resoltes. Qüestions relatives a una servitud de pas, un pis situat en un altre Estat membre de la Unió Europea, una pensió compensatòria, llegats, així com l'acceptació de l'herència en uns casos, i la seva renúncia en uns altres..., són alguns dels problemes que es plantegen al llarg d'aquest dictamen.

Finalment, cal dir, que trobem un apartat de tancament, o el que és el mateix, un apartat on s'inclourà la resolució del conjunt del cas de forma molt breu, així com unes conclusions generals.

1. Supòsit de fet concret sobre el que es farà el treball.

El Pau i el Josep eren germans. Havien nascut a Barcelona, que és on vivien. El Pau era un director d'una modesta agència de viatges. El Josep havia fet fortuna com a director de teatre. El pare, abans de morir, els havia regalat dues vinyes (una per cadascú). Estaven al ben mig del Priorat. La finca del Pau tenia una servitud de pas sobre la finca del Josep. Gràcies al seu darrer èxit, aquest últim havia complert el seu somni de comprar-se un pis a Londres. Però el va gaudir ben poc; primer, per tot l'enrenou del seu divorci del seu divorci amb la Julieta, a qui el jutge finalment va atorgar una compensació de 1.800 euros.

L'endemà mateix de recaure la sentència el Josep pateix un brutal accident de moto i mor a l'acte. Això va passar el març del 2009. No tenia fills. Havia atorgat testament i li deixava tot al seu germà Pau. Era nomenat hereu, però la finca del Priorat li deixava com a llegat. Com que sospitava que hi havia deutes es va voler donar un temps per pensar si acceptar o no. Pren possessió, però de la vinya, tot i que no sap què passa amb la servitud. També rep una trucada de l'advocat de la Julieta que exigeixi, en substitució de la pensió, un cotxe d'alta gama del Josep.

Arran del que li havia passat al seu germà, el Pau decideix atorgar testament. Ho fa el febrer de 2010. Estava casat amb la Marta i tenia quatre fills: l'Eva i l'Anna, bessones de 19 anys; el Quim de 18 anys, i el Xesc, de 17 anys. Designa hereus als seus quatre fills, però exclou de la successió les finques del Priorat. A l'Eva també li deixa en llegat una enciclopèdia de Catalunya que havia estat del seu besavi. El gener de 2014, i trobant-se a l'Índia per feina, el Pau mor. L'Eva només vol acceptar el llegat, però no sap de quin temps disposa i si pot fer-ho rebutjant ser hereva. L'Anna vol saber, primer, com havia quedat el tema de l'herència del seu tiet i, si fos el cas, si podria acceptar aquesta herència i rebutjar la del seu pare. En Quim està decidit i repudiarà l'herència; en Xesc, en canvi, vol personar-se davant el Notari per acceptar purament.

2. Dret aplicable.

Primerament, és convenient començar dient, que el fet que s'apliqui una legislació o una altra a una persona, depèn de l'anomenat veïnatge civil. En el cas que se'ns presenta, es desconeix si els pares dels dos protagonistes, en Josep i a Pau, eren catalans, però el que si es coneix, és que tots dos van néixer a Barcelona, i tots dos havien residit en aquesta ciutat, per tant, ambdós, compten amb veïnatge civil català. En matèria successòria, cal dir que coexisteixen en Espanya una pluralitat de règims jurídics diferents, ja que a més de la normativa del Codi Civil espanyol, i del Codi Civil de Catalunya, trobem règims especials com és el cas de les Balears, d'Aragó, de Navarra, del País Basc, i de Galícia. És per aquest motiu, que resulta necessari determinar quan serà aplicable el Codi Civil Català.

En relació amb l'exposat al principi d'aquesta exposició, convé destacar, que l'article 9.8 del Codi Civil Espanyol, determina que la successió per causa de mort es regirà per la llei nacional del causant al moment de la seva defunció, independentment de la naturalesa dels béns i del lloc on es trobin. Per tant, en aplicació d'aquest precepte, i atenent a les dades exposades, cal dir, que la llei que hauria de regir la successió de tots dos protagonistes, en Josep, i en Pau, és el Codi Civil de Catalunya, a excepció de la pensió compensatòria, ja que la data en què es determina la mateixa, és anterior a l'aprovació de la Llei 25/2010, de 29 de juliol, de 29 de juliol, del Llibre Segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona i a la família, havent de regir la Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família. Però a la qüestions successives, cal dir, que serà aplicable el Codi Civil de Catalunya.

Per resoldre la qüestió relativa a la servitud de pas, serà aplicable la Llei 5/2006, de 10 de maig, del Llibre Cinquè del Codi Civil de Catalunya, relatiu als drets reals, mentre que serà d'aplicació la Llei 10/2008, de 10 de juliol, del Llibre Quart del Codi Civil de Catalunya, per solucionar els problemes que existeixen quan al pis situat a Londres, els llegats que anirem veient, el tema de l'exclusió de les finques del Priorat de l'herència del Pau, i les qüestions relatives a l'acceptació i repudiació de l'herència.

3. Qüestions que planteja el cas.

3.1 Enumeració de les qüestions que convindrà tractar.

Atenent al supòsit de fet exposat amb anterioritat, considero que és rellevant, duu a terme una segregació de les dues situacions familiars que es donen, per tal d'identificar amb una major claredat, les qüestions jurídiques que es plantegen. No obstant això, cal dir, que de la relació entre ambdues parts sorgeixen notables qüestions a tractar.

S'identifica d'una banda, la situació personal i familiar d'en **Josep**, la qual ens porta a identificar els següents assumptes jurídics;

- I. En primer lloc, ens trobem amb que el pare d'en Josep i d'en Pau, en vida, havia regalat a cadascú, una vinya situada al mig del Priorat, quedant gravada parcialment la finca d'en Josep (finca servent), en benefici de la finca d'en Pau (finca dominant), com a conseqüència de la **servitud de pas** que tenia la finca d'en Pau, sobre la finca del seu germà Josep.
- II. En segon lloc, se'ns planteja l'adquisició d'un **pis a Londres**, per part d'en Josep.
- III. En tercer lloc, amb motiu del divorci entre en Josep, i la seva dona Julieta, i a fi de reduir-ne en la mesura del possible el desequilibri econòmic originat pel divorci, el jutge atorga a aquesta, una **pensió compensatòria** de 1.800 euros al mes, durant quatre anys, amb la mala sort de que en Josep mort al dia següent de recaure la sentència. Com a conseqüència d'aquest fatídic fet, se'ns planteja per part de l'advocat de la Julieta, la **substitució de la pensió**, per un cotxe d'alta gamma d'en Josep.
- IV. I en quart lloc, cal tenir en compte, que en Pau, germà d'en Josep, és l'hereu testamentari d'aquest últim, a excepció de la finca del Priorat, ja

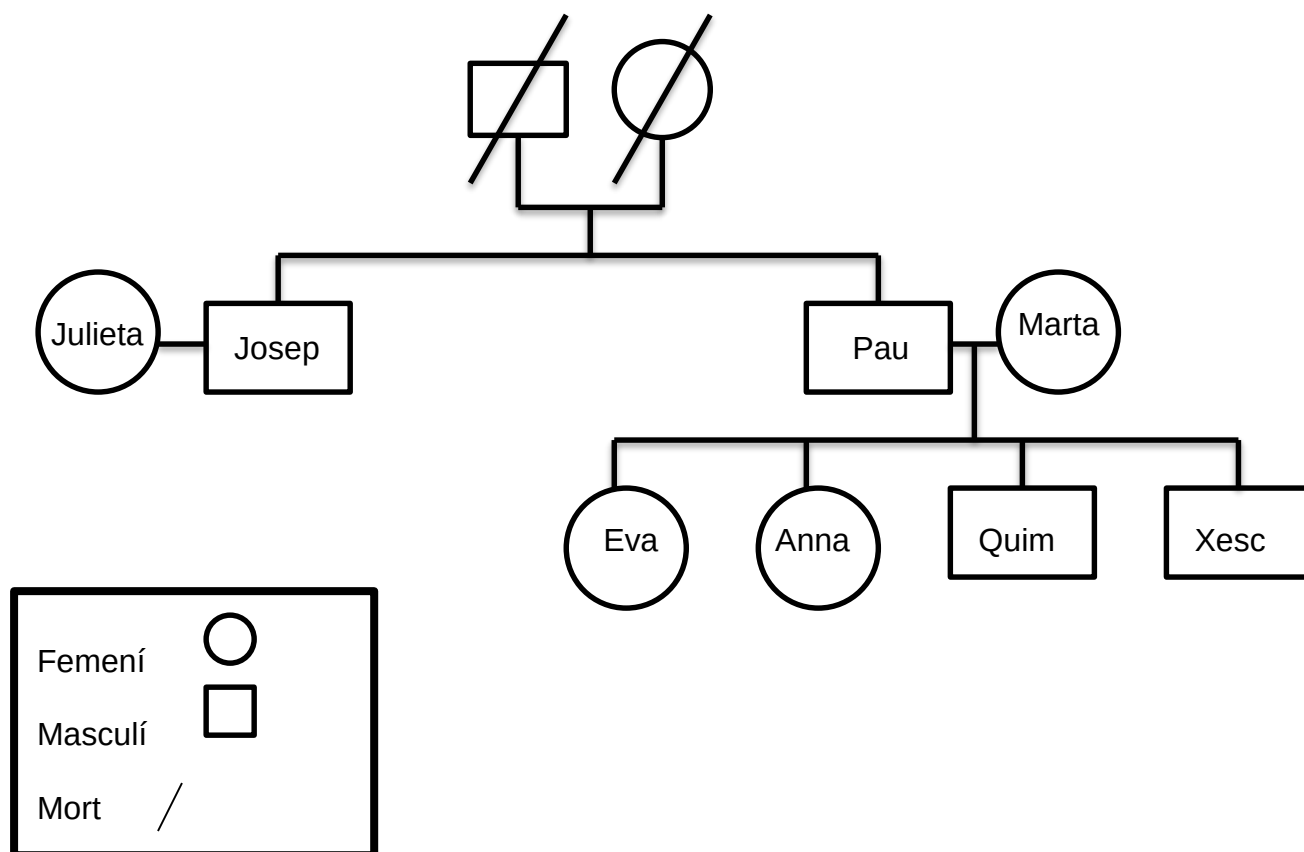
que respecte a aquesta, en Josep li deixa com a llegat. La qüestió que es presenta és si en Pau, qui es dona un temps per pensar si acceptar o repudiar l'herència, pot **prendre possessió del llegat, abans d'acceptar l'herència.**

D'altra banda, la situació d'en **Pau**, ens deixa entreveure les següents qüestions;

- V.** Primerament, cal tenir en compte, que en Pau quan atorga testament, designa com a hereus als seus quatre fills; l'Eva, l'Anna, en Quim, i en Xesc, però **excloent-hi les finques del Priorat.**
- VI.** Segonament, respecte a l'Eva, una de les seves hereves, cal dir, que a més a més, en Pau li deixa en llegat una enciclopèdia de Catalunya, plantejant-se aquesta, el temps que disposa per acceptar-ho, i si pot **rebutjar l'herència i acceptar només el llegat.**
- VII.** Tercerament, l'Anna es planteja si existeix la possibilitat de **rebutjar l'herència del seu pare, però acceptar la del seu tiet.**
- VIII.** En quart lloc, convé ressaltar, que per part d'en Quim tindrà lloc la **repudiació de l'herència.**
- IX.** I finalment, cal dir, que en Xesc vol **acceptar l'herència** del seu pare **purament.**

3.2 Aproximació teòrica a les qüestions que es plantegen.

D'entrada, i abans d'endinsar-nos en el contingut teòric, convé recordar amb un breu esquema, la situació personal i familiar d'ambdós protagonistes, en Josep i en Pau, a efectes d'aclarir posteriorment, cadascuna de les institucions que conformen aquest supòsit;

3.2.1 Servitud de pas.

La primera de les qüestions a tractar, és l'existència de la **servitud de pas** que hi ha sobre la finca d'en Josep. Respecte a aquesta institució, cal dir, que la Llei 5/2006 de 10 de maig del Parlament Català, va aprovar el Llibre V del nou Codi Civil de Catalunya, el qual conté una regulació completa dels drets reals, entre els quals es troba el dret de pas. Convé ressaltar, que el Llibre V, tot i que introdueix la regulació de noves institucions per primera vegada, també reprèn lleis existents a les quals sotmet a modificació. Des de ben antic, la necessitat d'aprofitar al màxim la terra, va portar a regular la servitud de pas, tant en la seva vessant voluntària, com forçosa¹.

Un bon exemple n'és Roma, qui coneix al llarg de la seva història, diversos tipus o distincions de servituds. És amb el dret justinianeu quan es parla de les servituds reals o predials, les quals compten amb les següents característiques;

¹ ARAN GUIU, Francesc. *Breu referència a la servitud de pas al Codi Civil Català* [recurs electrònic]. UNED, Palestra Universitària 19, 2008. Pàg. 81-92. [Consulta: 08 de març de 2015.] ISSN: 0213-6651.

ningú pot tenir una servitud sobre alguna cosa seva, ja que si això succeís, s'extingiria la servitud amb motiu de la reunió de la finca dominant i de la finca servent en una mateixa persona, doncs, com a propietari d'una finca, no pots tenir drets reals o limitats sobre la mateixa.

A més, les servituds **no poden consistir en fer**, es a dir, l'amo de la finca servent, no pot ser obligat per exemple a l'aixecament d'un jardí. També cal destacar, que **son indivisibles**, doncs, en el supòsit que la finca servent, o bé la dominant es dividissin, la servitud no es modificaria, i el dret que aquesta atorga, ho tindrien cadascuna de les parts en que resultés dividit. Així mateix, les servituds **no estan ni dins del nostre patrimoni, ni fora d'ell**, el que suposa la inseparabilitat entre la finca i la servitud, no podent per exemple, vendre la finca i retenir la servitud. En darrer lloc, cal dir, que **la servitud ha de resultar-li útil a la finca**, doncs, no seria coherent que limitant el dret a la propietat, no suposi una utilitat per a la finca dominant².

Convé ressaltar l'època de Justinià, ja que les servituds van estar regulades a Catalunya pel Dret Romà, tot i que freqüentment s'ha invocat l'existència d'una normativa pròpia, les *Ordenacions de Sanctacilia*. Més endavant, les servituds van ser regulades en la Compilació de Dret Civil de Catalunya de 21 de juliol de 1960, i cal dir, que la Llei 13/1984, de 20 de març, va duu a terme tota una sèrie de modificacions en la Compilació de Dret Civil de Catalunya, a fi d'adaptar-lo al text constitucional³.

Després del reconeixement de la competència de les Comunitats Autònomes, per a la conservació, modificació i desenvolupament dels seus Drets Civils, conforme a l'article 149.1.8º de la Constitució Espanyola, les servituds es van regular de forma més detallada a la Llei 13/1990, de l'acció negatòria, les immissions, les servituds i les relacions de veïnatge, sent posteriorment

² PANERO GUTIÉRREZ, Ricardo. *Derecho Romano*. 4º Edición. Valencia; Tirant lo Blanch, 2008. Pág. 417-428. ISBN: 978-84-9876-291-4.

³ RODRÍGUEZ PALMERO, Pablo. *Las servidumbres en Cataluña: algunos misterios* [recurs electrònic]. *Diario La Ley*, 2013, núm. 7994. Pág. 3-5. [Consulta: 21 de març de 2015.] ISSN 0211-2744.

modificada de manera parcial, per la Llei 22/2001, de 31 de desembre, de regulació dels drets de superfície, de servitud i d'adquisició voluntària o preferent. És doncs, el Llibre V del Codi Civil de Catalunya, d'acord amb la Llei 22/2001, i sense apartar-se del concepte de servituds del dret romà, qui duu a terme una nova regulació quan als drets reals, entre els quals es troba, el dret de pas⁴.

Primerament, convé destacar, que les servituds es troben regulades al capítol VI, d'aquest Llibre V del Codi Civil de Catalunya, concretament de l'article 566-1, a l'article 566-13. Tal com es desprèn de l'article 566-1.1 CCat, la servitud de pas és un dret real limitat, ja que grava parcialment una finca, que és la servent, en benefici d'una altra, que és la dominant, a fi que el titular d'aquesta última, pugui passar per l'altra finca, per tal d'explotar-la satisfactòriament. Per tant, per a l'establiment d'una servitud de pas, cal la concurrència de la següent situació; ha d'haver-hi una finca sense sortida, o amb una sortida insuficient a una via pública, que impedeixi que el propietari la pugui explotar amb normalitat⁵.

A més a més, cal dir, que les servituds, es poden constituir de manera voluntària o bé de manera forçosa, art. 566-2.1 CCat, però mai es podrà adquirir per usucapió cap servitud, art. 566-2.4 CCat. És important destacar, que el Codi Civil de Catalunya, admet l'anomenada **servitud de propietari**, art. 566-3 CCat, que és la imposada per qui a la vegada reuneix la condició de propietari de la finca dominant, i propietari de la finca servent.

Sembla doncs contradictori amb el que estableix l'article 530 del Codi Civil Espanyol que diu: «*La servitud és un gravamen imposat sobre un immoble en benefici d'un altre pertanyent a diferent amo*», però no és així, ja que tal i com sosté la doctrina

⁴ RODRÍGUEZ PALMERO, Pablo, op. cit., pàg. 2.

⁵ ZAHINO RUIZ, María Luisa. *Les servituds en la Llei 5/2006, de 10 de maig, del Llibre Cinquè del Codi Civil de Catalunya, relatiu als drets reals. Estudi Preliminar* [recurs electrònic]. Barcelona: Departament de Dret Civil, Universitat de Barcelona, 2007. Pàg. 95-100. <http://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=revistes_cientifiques&subModuleName=&idCatalogacio=5088> [Consulta: 24 de març de 2015.]

majoritària, mentre que les dues finques romanguin en el patrimoni de qui constitueix la servitud, aquest es trobarà **latent**, o el que és el mateix durant aquest temps, les facultats que es desprenen de la servitud, queden absorbides pel dret de propietat amb que aquesta persona compta sobre totes dues finques⁶.

D'una banda, pel que fa al contingut general, cal dir, que la servitud es constitueix doncs, per a la **utilitat** de la finca dominant, es a dir, per a proporcionar-li un benefici, ja que és la causa que justifica el gravamen de la propietat, sent alhora, **inseparable** d'aquesta, art. 566-4 CCat. D'altra banda, quant al contingut accessori, cal subratllar, que està relacionat amb les obres i activitats necessàries per a l'establiment i la conservació de la servitud, així com, amb l'assumpció i distribució de les despeses que es derivin d'aquelles.

Com a regla general, es a dir, llevat que s'esdevingui pacte entre les parts, haurà d'assumir les despeses d'establiment i conservació de la servitud, qui n'és el titular, entenent per aquest, el titular de la finca dominant, que és la beneficiada, art. 566-6.1 CCat. Això no vol dir, que el titular de la finca servent, no tingui cap obligació, doncs, el Codi Civil català, els imposa a aquests, el deure de tolerar l'ocupació parcial de la finca quan sigui necessari, per duu a terme les obres d'establiment i conservació.

Altrament se'ls imposa l'obligació de contribuir a les despeses d'establiment i conservació, quan d'aquestes obtinguin una utilitat respecte a la seva finca, article 566-6.2 CCat, i per últim, cal dir, que tenen l'obligació de no realitzar obres que puguin perjudicar o dificultar, l'exercici de la servitud, 566-6.3 CCat.

Per concloure aquest punt, convé destacar que la **servitud de pas**, entre d'altres, es troba regulada a la secció segona, que porta per títol "*servituds forçoses*", del Capítol VI, d'aquest Llibre V del Codi Civil, concretament a l'article **566-7**, i per donar-se ha de concórrer la següent situació; que hi hagi una finca sense sortida, o amb una sortida insuficient a una via pública que

⁶ RODRÍGUEZ PALMERO, Pablo, op. cit., pàg. 3.

impedeixi que es pugui explotar normalment. Cal dir, que el pas, s'haurà de donar pel lloc que causi menys perjudici a la finca servent.

3.2.2 Pis a Londres.

La segona de les qüestions a tractar, versa sobre els problemes jurídics que es produeixin quan mor un familiar, en aquest cas en Josep, que posseïa un **pis** en un Estat membre de la Unió Europea, concretament, **a Londres**. Convé destacar, que quan ens trobem davant d'una successió amb elements internacionals, on entren en joc dos Estats membres de la Unió Europea, com és el cas que ens ocupa, doncs com és sabut, en Josep és espanyol, i va viure sempre a la ciutat de Barcelona, a excepció de les visites intermitents que pogués fer a Londres, on comptava amb un pis de propietat, cal determinar en primer lloc, la **competència judicial internacional**.

D'entrada, acudirem al **Dret institucional** que és el dret que ha estat creat dins de la Unió Europea. Cal dir, que recentment, la Unió Europea, ha aprovat el **Reglament de la Unió Europea 650/2012**, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions, a l'acceptació i l'execució dels documents públics en matèria de successions *mortis causa* i a la creació d'un certificat successori europeu, el qual **no és aplicable encara**, ja que s'aplica a les morts que tinguin lloc a partir del 17 d'agost del 2015. La nova normativa té per finalitat resoldre els problemes jurídics que s'originen quan mor un familiar que posseeix béns en un altre Estat membre de la UE.

La disposició transitòria primera fixa l'aplicació de les disposicions que conformen el Reglament 650/2012, a la successió d'aquelles persones que com hem dit, morin el 17 d'agost de 2015, o després, a excepció dels articles 77 i 78 que seran aplicables a partir de 16 de gener de 2014, i dels articles 79, 80 i 81 que seran d'aplicació a partir del 5 de juliol de 2012.

Cal remarcar, que el 17 d'agost de 2015 serà aplicable en tots els Estats membres de la Unió Europea, excepte en el Regne Unit, Irlanda y Dinamarca, ja que aquests països encara no han manifestat la seva voluntat de participar o

no en ell. Pel que fa al Regne Unit, cal dir, que no va participar en l'adopció del mateix, i per tant, no està obligat a aplicar-ho, sense perjudici que posteriorment pugui acceptar-ho, per la qual cosa, en matèria de successions i testaments, seguiran aplicant les seves pròpies regles de font interna.

En cas de no ser-hi aplicable ni aquest, ni un altre text normatiu de caràcter institucional, hauríem d'acudir al **Dret convencional**, conformat per Tractats i Convenis Internacionals, sent generalment la matèria de successions, matèria exclosa. I per últim, en cas que no hi hagi normativa internacional aplicable, no ens queda altre recurs que recórrer al **Dret intern**.

En segon lloc, i donat que la competència judicial internacional no va lligada necessàriament amb la **lleï aplicable**, cal dir, que s'haurà de procedir al mateix procediment que l'utilitzat per determinar la competència judicial internacional, es a dir, primerament haurem d'acudir al Dret Institucional, a fi de veure si existeix normativa en matèria de successions, trobant-nos de nou amb la possibilitat d'aplicar el Reglament 650/2012, ja que versa sobre qüestions de lleï aplicable en l'àmbit successori, segonament, i en cas de no trobar normativa institucional aplicable, haurem d'acudir al Dret convencional, i finalment, si gens d'això fos possible, acudiríem al Dret intern.

Convé puntualitzar, que l'aplicació o no dels textos normatius, queda supeditada a l'estudi de **l'àmbit material**, de **l'àmbit temporal**, així com de **l'àmbit espacial** dels mateixos.

3.2.3 Pensió compensatòria i la seva substitució.

La tercera de les qüestions a tractar, versa sobre la **pensió compensatòria** de 1.800 euros al mes, durant quatre anys, que el jutge atorga a la Julieta, com a conseqüència del seu divorci amb en Josep. Cal dir, que la institució de la prestació compensatòria, fou regulada a la **Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família**, introduint-hi com a novetat, l'element de la temporalitat. Però convé destacar, que a dia d'avui, la dona no només es troba inserida en el món laboral, sinó que a més, en la majoria del casos, gaudeix d'un poder adquisitiu,

que obliga al legislador a revisar la legislació existent fins al moment, així com a innovar els criteris en matèria de pensions compensatòries.

És així com es produeix la derogació de la mateixa, per la Llei 25/2010, de 29 de juliol del Llibre II del Codi Civil de Catalunya, no sent objecte del nostre estudi, ja que els fets tenen lloc quan encara es troba vigent la Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família, concretament s'estén la seva vigència, fins a l'1 de gener del 2011.

El Codi de Família, al seu article 84, establia que la pensió compensatòria s'assentava en l'existència d'un **perjudici en la situació econòmica** d'una de les parts **derivat del divorci o de la separació judicial**. De manera que si tots dos cònjuges pateixen igual el perjudici, no es donen les circumstàncies d'aquest precepte, mancant la base de la pensió. Per tant, tindrà dret a la pensió el cònjuge que com a conseqüència de la separació o del divorci, tingui una situació econòmicament pitjor si la comparem amb la situació econòmica que gaudia durant el matrimoni, i amb la situació econòmica que gaudeix el seu cònjuge.

Cal dir, que en cap cas, es tracta d'una pensió d'aliments, ni de la indemnització d'un cònjuge envers l'altre en concepte de compensació pels danys causats durant el matrimoni, o bé com a conseqüència dels danys causats pel divorci. Així doncs, el cònjuge que demana la pensió, únicament ha de provar el desequilibri econòmic, determinant-se la pensió a favor seu, sempre i quan aquest desequilibri es mantingui.

A més, cal afegir, que la pensió compensatòria l'ha de demanar el cònjuge, i que aquesta pensió compensatòria es configuri com un dret circumstancial, fa que estigui subjecta al principi *rebus sic stantibus*, que es tradueix com "estant així les coses" i que sigui variable o modificable d'acord amb el canvi de les circumstàncies⁷.

⁷ AVEL·LINA RUCOSA Escudé. «Pensió compensatòria i aliments entre cònjuges: propostes i criteris d'estandardització». A: AVEL·LINA RUCOSA Escudé. *Nous reptes del Dret de Família*. Girona: Documentació Universitària, 2005, pàg. 149-159.

Per tant, l'objectiu de la pensió compensatòria, no és mantenir el nivell econòmic que els cònjuges tenien durant el matrimoni, sinó evitar que les conseqüències patrimonials negatives derivades del divorci, recaiguin de manera desproporcionada sobre un dels cònjuges com a conseqüència de la diferent posició d'aquests durant el matrimoni, ja que pot ser que un d'ells hagi contribuït més en les tasques domèstiques durant la convivència matrimonial, mentre que l'altre només s'hagi preocupat de treballar amb la finalitat d'engrandir el seu patrimoni privatiu⁸.

Seguint en el mateix article 84, però ara en el seu apartat segon, cal dir que s'estableixen els criteris que cal tenir en compte en el moment de determinar la quantitat de la pensió compensatòria;

- «La situació econòmica resultant per als cònjuges com a conseqüència de la nul·litat, del divorci o de la separació judicial i les perspectives econòmiques previsibles per a un i altre.
- La durada de la convivència conjugal.
- L'edat i la salut d'ambdós cònjuges.
- Si és el cas, la compensació econòmica regulada per l'article 41.
- Qualsevol altra circumstància rellevant».

Cal afegir, que no son *numerus clausus*, podent el jutge tenir en consideració, altres criteris que cregui rellevants. Tal com estableix l'article 84 al seu apartat tercer, *la pensió compensatòria, haurà d'ésser disminuïda si qui la percep passa a millor fortuna, o qui la paga a pitjor fortuna*. Un altre aspecte important, és la seva modalitat de pagament. L'article 85 del Codi de Família, sembla no acceptar fer efectiva la pensió compensatòria mitjançant un únic pagament, ja que estableix, que *la pensió compensatòria s'ha de pagar en diners i per mensualitats avançades*.

⁸ ARTIGOT I GOLOBARDES, Mireia. *Les pensions compensatòries de l'article 84 del Codi de Família de Catalunya: Proposta per a la seva determinació i estudi dels seus efectes pels cònjuges deutor i creditor*. [recurs electrònic]. Barcelona: Centres d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, àmbit Administració de Justícia, Generalitat de Catalunya, 2008. Pàg. 17-20. [Consulta: 3 d'abril de 2015.]

Per una banda, cal dir, que el pagament de la pensió en un únic pagament, és molt avantatjós, ja que deixa de existir el risc d'impagament per part del cònjuge deutor, mentre que per un altre costat la possibilitat de pagar la pensió en un únic pagament, eliminaria qualsevol petició de modificació de la pensió compensatòria⁹.

Paral·lelament, a l'apartat segon, dona l'opció als cònjuges de pactar una altra forma de pagament de la pensió, com ho és substituint aquesta pel ***lliurament de béns en domini o en usdefruit***. Pel que fa a la possibilitat de modificar la pensió compensatòria, un cop determinada la seva quantitat, així com la seva modalitat de pagament, cal dir, que de l'article 84, al qual s'ha fet referència al paràgraf anterior, es desprèn la impossibilitat de modificar la pensió compensatòria, tret que la situació econòmica d'alguna de les parts canviï, i sempre que es tracti de disminuir-la, ja que en cap cas, s'accepta un increment de la mateixa, una vegada determinada la quantia, tot i que la situació del cònjuge creditor empitjorés de manera significativa¹⁰.

Per acabar, convé destacar, les **causes d'extinció** de la pensió, compreses en l'article 86 del Codi de Família;

- *«Per millorar la situació econòmica del cònjuge creditor que deixi de justificar-la o per empitjorament de la situació econòmica del cònjuge obligat al pagament que justifiqui l'extinció.*
- *Per matrimoni del cònjuge creditor o per convivència marital amb una altra persona.*
- *Per la defunció o per la declaració de mort del cònjuge creditor.*
- *Pel transcurs del termini pel qual es va establir».*

Així mateix, cal tindre en compte, la rellevant precisió que fa l'article 86 al seu apartat segon, quan estableix la **no extinció** del dret a la pensió compensatòria, tot i que el cònjuge obligat a prestar-la, en aquest cas, en Josep, mori, estant els seus hereus obligats a prestar-la. Si que és cert, que als hereus, o a l'hereu en qüestió, el legislador els ofereix la possibilitat de

⁹ Ibid., pàg. 30-36.

¹⁰ Ibid., pàg 38-40.

demanar la reducció o exoneració de la pensió compensatòria, si la rendibilitat del conjunt dels béns que integren l'herència, no resulta suficient per duu a terme aquest pagament.

Com s'ha assenyalat anteriorment, en l'actualitat la Llei 9/1998, de 15 de juliol del Codi de Família, es troba derogada per la Llei 25/2010, de 29 de juliol del Llibre II del Codi Civil de Catalunya, la qual conté una regulació de la prestació compensatòria diferent a la continguda en el Codi de Família. En primer lloc, cal dir, que es troba regulada al Capítol III, concretament a la secció tercera, articles 233-14 a 233-19. Convé destacar, que ha passat de denominar-se pensió compensatòria, a prestació compensatòria, i aquest canvi és degut a que actualment, no és necessari fixar una pensió econòmica de caràcter mensual, sinó que també pot capitalitzar-se en un sol pagament econòmic, o pot ser satisfeta amb béns.

A més, en el CCat, la repercussió econòmica es vincula a la ruptura de la convivència i no com abans, que es vinculava a la separació o el divorci. Per tant, en l'actual Codi Civil de Catalunya, el dret neix com a conseqüència del cessament de la convivència, sense necessitat d'interposar una demanda de separació o divorci, de manera que si el creditor de la prestació compensatòria, no la reclama judicialment dins de l'any en què es produeix el cessament de la convivència, es considerarà que no hi ha hagut perjudici econòmic.

A diferència del que succeïa al Codi de Família, concretament a l'article 86.2, al Codi Civil de Catalunya, si el deutor mor, el creditor, per poder cobrar aquesta prestació haurà de demanar-ho als hereus d'aquest, en un termini de tres mesos.

3.2.4 Pressa en possessió del llegat, abans d'acceptar l'herència.

La quarta de les qüestions a tractar, fa referència a la **pressa en possessió de la finca del Priorat**, a qui en Josep deixa al seu germà Pau com a **llegat, abans que en Pau accepti l'herència**. Cal dir, que la regulació dels llegats, constitueix una part rellevant del Llibre IV del Codi Civil de Catalunya, vigent

des de l'1 de gener de l'any 2009, concretament els trobem regulats als articles 427-1 a 427-45 del CCat. És important destacar, que la Llei posa especial interès en regular-ne les classes, atès que aquestes disposicions son de caràcter voluntari.

Cal dir, que a diferència de l'hereu, el legatari, és successor a títol particular, es a dir, és un simple perceptor de béns o de relacions jurídiques concretes ordenades pel causant, o ho entendrem de manera més clara, atenent a la definició que duu a terme el prestigiós jurista D. Manuel Albadalejo García; «*el llegat és una disposició mortis causa de béns a títol particular, en benefici del legatari i a càrrec del patrimoni hereditari. És com si es digués que és una segregació d'una mica de l'herència per la qual el testador vol que s'atribueixi a algú, una mica del que en el seu conjunt va a ser de l'hereu*»¹¹.

Per tant, es tracta d'una atribució **voluntària**, és una successió **a títol particular**, és una disposició **autònoma**, es a dir, independent de la institució d'hereu, és una disposició **patrimonial**, o el que és el mateix, *pot ser objecte tot allò que pugui atribuir al legatari un benefici patrimonial i no sigui contrari a la llei*, i és una **successió mortis causa**.

Convé destacar, que a diferència de l'herència, el legatari, al moment de la mort del causant, automàticament és titular del llegat, es a dir, no és necessari que accepti, tot i que pot repudiar-lo, i per tant renunciaria al que ja ha adquirit i serà com si mai hagués estat seu. Però, cal dir, que l'adquisició automàtica del llegat, no implica que el legatari pugui prendre per sí directament, l'objecte del llegat, a excepció del que disposa l'article 427-22.4 del CCat¹².

Com a excepció, en els quatre supòsits previstos en l'article 427-22.4 CCat, el legatari sí pot per la seva pròpia autoritat prendre possessió de la cosa; 1) si el causant ho ha autoritzat, 2) si es tracta d'un prellegat, 3) o si el llegat és d'usdefruit universal, 4) així com en el cas de Tortosa, si tota l'herència ha estat

¹¹ GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith; YSÁS SOLANES, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 3ª Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2011. Pág. 149-150. ISBN 978-84-9004-051-5.

¹² Ibid., pàg. 150.

distribuïda en llegats. Per tant, aquest article faculta a l'hereu únic afavorit amb un llegat, a acceptar el llegat i prendre possessió del prellegat amb independència de l'acceptació o repudiació de l'herència.

3.2.5 Exclusió de les finques del Priorat de l'herència.

A continuació, cal dir, que la qüestió a tractar ve donada com a conseqüència de la mort d'en Pau, germà d'en Josep, qui a la seva mort nomena hereus als seus quatre fills, però **excloent-hi de la successió les finques del Priorat**. En referència a la qüestió plantejada, convé destacar els principis en els quals es fonamenta el sistema successori català, tot i que cal centrar-nos en el principi d'incompatibilitat de títols successoris.

- El primer principi és el **principi de necessitat d'institució d'hereu** → Aquest principi sosté, que tot causant ha de tenir un successor universal o hereu que es subrogarà en tots els seus drets i es farà càrrec de les seves obligacions. Cal dir, que aquest principi ha regit sempre a Catalunya, ja que ve del Dret Romà, el qual sostenia, que per a la validesa del testament, s'exigia l'existència d'un hereu. Convé destacar, que aquest principi, el trobem recollir en diversos articles del Llibre IV del CCat, com per exemple; l'article 422-1.3, el 423-1, el 423-1 i el 431-1.1.

Per tant, a Catalunya, sempre ha d'haver-hi institució d'hereu, i és tant important, que en el cas del testament, sinó conté institució d'hereu esdevé nul, article 422-1.3, tot i que cal dir, que aquesta regla preveu dues excepcions; pot valdre el testament si en comptes d'hereu s'ha anomenat a un **marmessor**, o si qui ha fet el testament és una **persona** a la qual li sigui aplicable el **Dret Local de Tortosa**.

- **Principi de la universalitat del títol d'hereu** → Aquest principi significa, que l'hereu o els hereus ocupen exactament, la posició jurídica que tenia el causant, article 411-1 del CCat. Per tant, l'hereu és el successor universal en tots els béns i drets del difunt, succeint-lo també, en totes les obligacions.

- **Principi d'incompatibilitat de títols successoris** → Convé destacar, que es tracta d'una particularitat del sistema successori romà, consistent en el principi "***nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest***", es a dir, que ningú pot morir en part testat i en part intestat, o el que és el mateix, si una successió es defereix a través d'un títol voluntari, a través d'un testament, aquella successió serà sempre testamentaria, ja que no poden haver-hi hereus testamentaris i legals a la vegada, article 411-3.2 CCat; «***La successió intestada solament pot tenir lloc a falta d'hereu instituït, i és incompatible amb l'heretament, i amb la successió testada universal***».
- **Principi de prevalença del títol voluntari** → Consisteix en donar més força a les disposicions que hagi atorgat el causant, que a qualsevol mecanisme legal que ho pugui suplir. Per tant, aquest principi es tradueix en què la successió intestada només s'obrirà en defecte d'hereu voluntari, ja sigui testamentari o contractual, quedant la successió intestada com a subsidiària, concedint prevalença en tot moment, al títol voluntari, article 411-3.2 CCat.
- **Principi de perdurabilitat del títol successori** → En llatí es coneix com ***semel heres, semper heres***, qui es hereu, ho és sempre. Significa que, en el títol d'hereu no es poden posar ni condicions resolutòries, ni terminis (ni suspensiu, ni resolutori) **excepte** en aquells casos, en **que el testador hagi previst una substitució fideïcomissària**. Cal dir, que aquest principi el trobem reflectit en l'article 461-1.3, on se'ns diu que si el causant ha deixat un testament vàlid i els hereus han acceptat l'herència, ja no es podrà plantejar que la successió es faci via hereus abintestats.

Doncs bé, cal dir, que com a conseqüència del **principi d'incompatibilitat de títols successoris**, si el causant només disposa d'una quota de l'herència i no es pronuncia sobre la resta, el destí d'aquesta quota en cap cas es regirà per la successió intestada, sinó que operarà el dret d'acréixer ja que així mateix ho disposa l'article 462-1.1 del CCat; «*Si hi ha dos o més hereus instituïts en una mateixa*

*herència i per qualsevol causa algun d'ells no arriba ser-ho efectivament, la seva quota o part acreix la dels cohereus, encara que el testador ho hagi prohibit, tret que siguin procedents el dret de transmissió, la substitució vulgar o el dret de representació. **El mateix efecte es produeix respecte a la quota hereditària de la qual el testador no ha disposat**».*

Respecte al Codi Civil Espanyol, cal dir, que no es contempla aquest principi d'incompatibilitat de títols successoris, i com a conseqüència d'això, la voluntat del causant regirà la part de l'herència efectivament disposada, i s'obrirà la intestada per a la resta, article 912.2 del CCE¹³; «*Quan el testament no conté institució d'hereu en tot o en part dels béns, o no disposa de tots els que corresponen al testador. En aquest cas, la successió legítima tindrà lloc solament respecte dels béns que no hagués disposat*».

3.2.6 Repudiació de l'herència i acceptació del llegat.

Seguidament, tal com s'ha dit anteriorment, en Pau, qui nomena hereus als seus quatre fills, cal dir, que a més, a un d'ells, concretament a **l'Eva**, de 19 anys, li deixa com a llegat una enciclopèdia de Catalunya, la qual havia passat de generació en generació. Quant a la incertesa de l'Eva, respecte de si pot **repudiar ser hereva, però no legatària**, i dels temps que disposa, cal dir, que és possible parlar de crides diverses en el mateix títol, es a dir, que sigui cridada una mateixa persona com a hereva i com a legatària, trobant-nos davant d'un prellegat, que és el llegat fet a l'hereu.

És important destacar, que l'acceptant o repudiant, precisarà de capacitat d'obrar, article 211-3.2 CCat, i els menors d'edat i les persones sotmeses a curatela, hauran de ser assistits pels qui els complementin la seva capacitat. Com s'ha dit amb anterioritat, el legatari és successor directe del causant, i l'atribució concreta al seu favor fa que no sigui estrictament necessari que hagi d'acceptar per a considerar-lo com a successor, a diferència de l'hereu.

¹³ TERABAL BOSCH, Jaume. *El nou règim jurídic de la successió intestada a Catalunya arran de la regulació del llibre quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions*. [recurs electrònic]. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, àmbit Administració de Justícia, Generalitat de Catalunya, 2010. Pàg. 14-16. [Consulta: 3 de maig de 2015.]

Per això, el Codi Civil de Catalunya, no diu que cal acceptar, sinó que amb l'acceptació expressa o tàcita, el legatari consolida la seva adquisició, article 427-16.1. Cal dir, que també pot repudiar, i aleshores es considera que no hi ha hagut delació, quedant l'objecte absorbit per l'herència¹⁴. Per tant, el legatari que accepta expressament o tàcitament el llegat, consolida la seva adquisició, però si el que fa es repudiar-ho, s'entén que no li ha estat deferit, i l'objecte del llegat com hem dit, queda absorbit per l'herència. Convé destacar, que tant l'acceptació com la repudiació dels llegats, són irrevocables.

Per concloure aquest punt, i tal com s'ha exposat amb anterioritat, és possible parlar de crides diverses en el mateix títol, permetent la llei acceptar un títol i repudiar-ne un altre, article 427-16.6 del CCat¹⁵.

3.2.7 Possibilitat o no d'acceptació de l'herència del tiet, rebutjant l'herència del progenitor.

Seguidament, la setena de les qüestions a tractar, versa sobre la institució del *ius transmissionis*. Convé recordar, que l'Anna, filla i hereva d'en Pau, vol saber com va quedar el tema de l'herència del seu tiet Josep, i si pogués acceptar aquesta, i rebutjar-ne l'herència del seu pare Pau. Doncs, bé, en l'hipotètic cas, ja que res se sap a ciència certa, que en Pau hagués mort sense acceptar l'herència del seu germà Josep, entra en joc la institució del *ius transmissionis*, ja que la delació com a dret subjectiu, té caràcter transmissible, ara bé, per actes *mortis causa*, mai *inter vivos*.

La transmissió de la delació, es a dir, del dret a acceptar o repudiar l'herència només és *mortis causa* i d'una determinada manera, mitjançant el *ius transmissionis*, article 461-13.1 del CCat. Però, convé recordar, que perquè es produeixi la transmissió de la delació, és necessari que es compleixin uns requisits de caràcter rellevant. Prèviament i de manera molt breu, cal assenyalar, les fases que conformen el procés successori;

¹⁴ GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith; YSÁS SOLANES, Maria, op. cit., pàg. 154-156.

¹⁵ Ibid., pàg 156.

- **L'obertura de la successió** → Que es produeix amb la mort del causant, article 411-2 del CCat.
- **La vocació** → Cal dir, que l'obertura de la successió comporta que s'han de determinar les persones cridades a la successió en virtut d'un títol successori, com pot ser l'heretament, el testament, o la llei.
- **La delació** → Té lloc, quan s'ofereix als cridats de manera preferent la possibilitat d'acceptar o repudiar l'herència. Com és sabut, fins que no es produeixi l'acceptació de l'herència, no es pot parlar d'hereu. Aquest dret, cal dir, que té una duració concreta, ja que té un termini de caducitat que és de 30 anys, establert a l'article 461-12.1 del CCat. Convé destacar, que son requisits de la delació;
 - Que la successió estigui oberta.
 - Que existeixi una crida per succeir, sent indispensable que l'anomenat estigui determinat.
 - Que l'anomenat sobrevisqui al difunt.
 - Que l'anomenat a la successió tingui aptitud i capacitat.

Cal dir, que el procés successori es pot veure alterat com a conseqüència del fracàs de les crides preferents, ja sigui per mort, renúncia, etc., donant-se a la vegada, diferents possibilitats en el procés hereditari. Si la persona que ha estat designada pel causant, mor abans o al mateix temps que aquest, no rebrà la crida, es a dir, la vocació, ni l'oferiment de l'herència, o el que és el mateix, la delació, ja que no ha sobreviscut al causant. En aquest cas, el sistema successori el que fas és buscar a una altra persona a qui fer-li l'oferiment de l'herència.

En la successió testada, el testador pot haver designat un substitut vulgar, o pot existir un dret d'acréixer, sent tal i com ho disposa l'article 462-2.1 del CCat,

preferent la substitució vulgar sobre l'acreixement. I en defecte de substitució vulgar i d'acreixement, es procedirà a obrir la successió intestada, on es determinarà l'hereu, segons l'ordre i el grau, article 441-6 del CCat. Però, si el cridat a l'herència sobreviu al causant, i no hi renuncia, cal dir, que adquireix uns drets sobre l'herència, i existeixen dues possibilitats;

- La primera de les possibilitats és que el cridat accepti l'herència i conseqüentment es converteixi en hereu, adquirint per tant, els béns, els drets i les obligacions del difunt.
- I la segona possibilitat és que qui ha estat cridat, mori abans d'haver acceptat l'herència. Però, tot i no ser hereu, convé destacar, que ja ha adquirit el ***ius delationis***, que és el dret a acceptar o repudiar l'herència, i és aquí on entra en joc el ***ius transmissionis***, article 461-13.1 del CCat, ja que mitjançant aquest, transmet als seus hereus la possibilitat d'acceptar o repudiar l'herència¹⁶.

Convé subratllar, que quan es operatiu el *ius transmissionis*, la delació de la primera herència es troba inclosa dins de la segona, havent d'acceptar aquesta segona, per poder accedir a la primera, ja sigui per acceptar-la o per repudiar-la, article 461-13.2 CCat; «Els hereus del cridat que hagi mort sense haver acceptat ni repudiat l'herència la poden acceptar o repudiar, però **només si prèviament o en el mateix acte accepten l'herència del seu causant (...)**»¹⁷. Per tant, un cop exposat això, podem concloure aquest punt extraient quins son els requisits que han de donar-se perquè es produeixi la transmissió de la delació; **l'existència**, i la **supervivència**.

I finalment, cal puntualitzar, i insistir en la idea de que una vegada ha tingut lloc el *ius transmissions*, és a dir, s'ha transmès la delació, possibilitant als hereus

¹⁶ LUCAS ESTEVE, Adolf. *El procés d'adquisició de l'herència*. [recurs electrònic]. Barcelona: Universitat Abat Oliba CEU, 2010. Pàg. 81-100. [Consulta: 5 de maig de 2015.] <http://libros-revistas-derecho.vlex.es/vid/proces-d-adquisicio-l-her-ncia-332651350>.

¹⁷ GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith; YSÁS SOLANES, Maria, op. cit., pàg. 40-41.

acceptar o repudiar l'herència, cal dir, que si aquests desitgen acceptar l'herència que hauria d'haver acceptat o repudiat el seu causant directe, abans hauran d'acceptar l'herència d'aquest causant directe, per poder acceptar l'altra.

3.2.8 Repudiació de l'herència.

La vuitena de les qüestions a tractar, versa sobre la decisió d'en Quim, fill d'en Pau, i major d'edat, ja que a la mort del seu pare compta amb 18 anys, de repudiar l'herència. Cal dir, que el cridat a l'herència, pot acceptar o repudiar lliurement des del moment en què tingui coneixement que s'ha produït la delació a favor seu, article 461-1.1 del CCat.

Convé destacar, que mentre que l'acceptació de l'herència es pot fer de forma expressa o de forma tàcita, en canvi la **repudiació** només es pot fer de manera **expressa** en **document públic**, o mitjançant **escrit adreçat al jutge competent**, o *«també s'entén que l'herència a estat repudiada si l'anomenat renúncia a la mateixa gratuïtament a favor de les persones a les quals hauria de deferir-se la quota del renunciant»*, article 461-6 del CCat. A més a més, tant l'acceptant, com el repudiant que és qui ens interessa en aquest cas, han de tenir capacitat d'obrar, article 461-9.1 del CCat, precepte que és necessari complementar amb el 211-3.2 del CCat, el qual entén que la capacitat d'obrar plena s'assoleix amb la majoria d'edat.

Seguidament cal dir, que el dret del cridat a acceptar o repudiar l'herència, caduca al cap de 30 anys de la mort del causant, article 461-12.1 del CCat, tot i que existeix la possibilitat d'escurçar-lo a través de la figura de la *interrogatio in iure*, o interpel·lació judicial, article 461-12.2 del CCat. La *interrogatio in iure* és un procés d'intervenció voluntària, la legitimació activa del qual la tenen les persones interessades en l'herència, i també com a persones interessades es consideren els creditors de l'herència, o del cridat, els quals poden sol·licitar al jutge, un cop hagi transcorregut un mes a comptar des de la delació al seu favor, que fixi un termini perquè el cridat manifesti si accepta o repudia l'herència.

Cal dir, que aquest termini, no pot excedir dels dos mesos, i vençut aquest termini sense que el cridat hagi acceptat l'herència en escriptura pública o davant del jutge, s'entén que repudia, llevat que es tracti d'un menor d'edat o d'un incapacitat, ja que en aquests casos s'entén que accepta a benefici d'inventari, article 461-12.3 del CCat. Convé destacar, que tant l'acceptació com la repudiació de l'herència, son actes **irrevocables**, i no es poden fer parcialment, a termini, ni condicionalment.

Cal afegir, que tant l'acceptació com la repudiació s'entén realitzada en el moment de la mort del causant, independentment del temps en què es realitzés o el que és el mateix, els efectes de l'acceptació o la repudiació es retrotrauen a la data de la mort del causant.

3.2.9 El dret d'acréixer.

En relació a dues qüestions plantejades amb anterioritat, sent una d'elles, la repudiació de l'herència per part de l'Eva, així com la repudiació de l'herència per part del seu germà Quim, convé plantejar el **dret d'acréixer**, article 462 del CCat. En primer lloc, cal dir, que el dret d'acréixer és l'increment que, en alguns supòsits, la quota hereditària d'un hereu que ha acceptat la seva part, experimenta, com a conseqüència que un dels altres cohereus cridats juntament amb ells, no ha arribat a assolir la condició d'hereu.

Convé destacar, que el dret d'acréixer es caracteritza per ser una crida de dos o més hereus a una mateixa herència o una mateixa porció o quota hereditària, on almenys un dels cridats no arriba a tenir la condició d'hereu, i la seva quota o part acreix a la dels altres cohereus, **tot i que el testador ho hagi prohibit**, llevat que sigui procedent el dret de transmissió, la substitució vulgar, o el dret de representació.

Pel que fa als afectes d'aquest acreixement, convé subratllar, que l'article 462-2 del CCat, al seu apartat primer estableix que el cohereu que accepti la quota de l'herència que li correspongui, directament adquireix aquella quota que acreixi al seu favor, sent l'acreixement proporcional a les quotes o parts

hereditàries, article 462-2.3 del CCat¹⁸.

3.2.10 Acceptació pura de l'herència.

La novena i última de les qüestions que integren aquest cas, cal dir, que consisteix en la decisió d'en Xesc, fill d'en Pau i menor d'edat ja que a la mort del seu pare compta amb 17 anys, de personar-se davant el Notari, amb la finalitat d'acceptar purament l'herència. Com es sabut, l'herència es pot acceptar de dues maneres;

- 1. Acceptació de l'herència a benefici d'inventari**, article 461-14 del CCat. El benefici d'inventari es pot definir com la facultat que es concedeix a qualsevol hereu que hagi acceptat la delació, permetent-li mantenir separat el seu patrimoni personal, del patrimoni que ha heretat i limitar la responsabilitat pels deutes del causant i les càrregues hereditàries.

És important destacar que l'hereu no té la necessitat de declarar expressament que vol adquirir l'herència a benefici d'inventari, sinó que hi ha prou que realitzi un inventari en la forma i el temps que estableix la llei. A més, cal dir, que tot i que el causant ho hagi prohibit, l'hereu podrà acceptar l'herència a benefici d'inventari, article 461-14 del CCat. Convé destacar els efectes més rellevants que produeix el fet d'acceptar l'herència a benefici d'inventari;

- En primer lloc, s'esdevé la separació del patrimoni hereditari, del patrimoni personal del hereu, i allò implica que no es produeixi la confusió, i per tant continuïn subsistint els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, així com les càrregues i les obligacions. I també es produeix la paralització de la consolidació, es a dir, es mantenen els drets que l'hereu tingués en els béns del causant, i al revés, article 461-10 b) i c) del CCat.

¹⁸ Ibid., pàg. 50-51.

- I en segon lloc, es produeix la limitació de la responsabilitat, es a dir, amb l'acceptació a benefici d'inventari, l'hereu només respon dels deutes amb allò que hereti, i mai amb els seus propis béns, article 461-10 a) del CCat.

2. Acceptació de l'herència pura i simple, article 461-17 del CCat. Cal dir, que existeix aquesta acceptació en els casos en què l'hereu no hagi realitzat inventari en la forma i el temps establerts, que són 6 mesos des del moment en què coneix o pot tenir coneixement de la delació, article 461-15.1 del CCat. D'aquest mode d'acceptació convé destacar els caràcters més rellevants;

- Es tracta en primer lloc, d'una responsabilitat personal i il·limitada de l'hereu, responsabilitat que es coneix amb el següent llatíisme; *ultra vires hereditatus*, que significa més enllà dels béns heretats.
- Relacionat amb la qüestió anterior, cal dir, que front als creditors, l'hereu es compromet a pagar tots els deutes i compromisos del causant, no només amb el patrimoni d'aquest, sinó també amb el seu propi. Per tant, parlem d'un únic patrimoni de responsabilitat conformat pel patrimoni hereditari, i el patrimoni personal de l'hereu, article 461-18 del CCat.
- La unitat del patrimoni de responsabilitat, comporta que es produeixi la confusió entre el patrimoni hereditari, i el patrimoni de l'hereu, extingint-se doncs per confusió les relacions de crèdit/deute que existissin abans de la mort entre el causant y l'hereu.
- I també es produeix la consolidació, pel que fa als drets reals limitats que haguessin entre el causant i l'hereu, ja que es reuneixen les titularitats en una sola persona, a excepció com és

sabut, de la servitud de propietari, article 566-3 del CCat¹⁹.

A continuació, una vegada vistes les classes d'acceptació de l'herència, és important recordar la capacitat necessària per poder acceptar o repudiar la mateixa, doncs com hem dit amb anterioritat, poden acceptar o repudiar l'herència les persones amb capacitat d'obrar, article 461-9.1 del CCat, en relació amb l'article 211-3.2 i 211-4.1 del CCat, ja que són els preceptes que ens indiquen que té capacitat d'obrar plena, aquella persona que sigui major d'edat, i considerant-se major d'edat, aquella persona que tingui com a mínim 18 anys.

Doncs bé, en el cas dels menors d'edat que és el cas que ens ocupa, cal dir, que aquests no poden acceptar ni repudiar l'herència per si mateixos, sinó que estan subjectes a un règim de representació legal, i seran aquests representants legals, els qui acceptaran o repudiaran l'herència, i en el cas de voler repudiar les herències que hagin estat deferides als fills, aquests hauran de sol·licitar autorització judicial, article 469-9.1 del CCat.

En canvi, pel que fa als menors emancipats, o aquells que hagin obtingut l'habilitació de l'edat, cal dir, que s'assimilen a les persones que tenen plena capacitat d'obrar pel que fa a l'acceptació, ja que poden acceptar per ells mateixos, les herències deferides, sempre i quan siguin a benefici d'inventari, sense necessitat de cap complement de capacitat. Mentre que alhora de repudiar, si que necessiten assistència a fi de complementar-los la seva capacitat, article 461-9.1 del CCat²⁰.

Convé destacar, el caràcter imperatiu de l'acceptació beneficiària que imposa l'article 461-16 del CCat, es a dir, aquest article prohibeix l'acceptació pura i simple no només als pares i tutors que actuen en nom del seu representant, sinó també als menors d'edat emancipats o habilitats d'edat.

¹⁹ Ibid., pàg. 296-304.

²⁰ GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith; YSÁS SOLANES, Maria, op. cit., pàg. 289-290.

4. Resolució de cadascuna de les qüestions en funció del cas concret.

4.1 Servitud de pas.

Com és sabut, ambdós germans, en Pau, i en Josep, compten cadascú amb una finca al Priorat, regals del pare. Doncs bé, cal dir, que la finca d'en Pau tenia una servitud de pas, sobre la finca del Josep, d'aquí la incertesa d'en Pau a la mort del seu germà, quan aquest li deixa la seva finca com a llegat, respecte a que passarà amb la servitud de pas.

Tal com estableix l'article 566-1.1 del Codi Civil de Catalunya, i com s'ha establert amb anterioritat, la servitud de pas, és un dret real que grava parcialment una finca, que és la servent, en benefici d'una altra que és la dominant. En aquest cas, el predi dominant és el d'en Pau, que és qui es beneficia de la servitud de pas, mentre que el predi servent és el d'en Josep, que és qui pateix la càrrega o el gravamen. En aquest cas, no s'especifica el motiu de constitució d'aquesta servitud de pas, però segurament es va constituir a tenor del que es disposa a l'article 566-7, per no comptar la finca amb sortida, o amb una sortida insuficient a una via pública.

Doncs bé, tot i que en Pau rep a títol de legatari la finca d'en Josep, concorrent simultàniament en la seva persona la condició de propietari de la finca dominant i de la finca servent, cal destacar, que aquest dret real no desapareix, ja que el Codi Civil de Catalunya, al seu article 566-3 admet la servitud de propietari. Convé aclarir, que aquest precepte no és contrari al que estableix l'article 530 del Codi Civil Espanyol, ja que així mateix ho ha defensat la totalitat de la doctrina.

En aquest cas, ens trobem davant del supòsit que es recull a l'article 566-3.3, o el que és el mateix, davant d'una servitud de propietari no originària, sinó sobrevinguda, que es produeix quan pertanyent dues finques a diferents persones, més endavant, passen a ser titularitat d'una sola persona. Respecte a aquest cas, l'article esmentat estableix que *la servitud no s'extingeix pel sol fet que*

arribi a reunir-se en una sola persona, la propietat de les finques dominant i servent, tot i que l'únic titular d'ambdues finques la pugui extingir, així com obtindrà la seva cancel·lació al Registre de la Propietat. Llavors, mentre que les dues finques romanguin en el patrimoni d'en Pau, i aquest no vulgui extingir la servitud, aquesta es trobarà merament latent, i sense efectivitat.

Per tant, si durant aquest temps, en Pau, que és l'amo de la finca que no té accés a la via pública, o no té una sortida suficientment ampla, i per això comptava amb la servitud de pas sobre la finca del seu germà Josep, travessa una altra finca de la seva propietat, com és la finca que li va deixar el seu germà com a llegat, en aquest cas, no ho fa legitimat pel dret de servitud, sinó que ho fa en base al dret de propietat, sent *conditio iuris* que aparegui un altre propietari per a l'efectivitat del dret.

4.2 Pis a Londres.

Seguidament, convé veure que succeirà amb el pis de Londres, propietat també d'en Josep. En primer lloc, cal dir, que ens trobem davant d'una situació amb un element d'estrangeria, motiu pel qual, entra en joc el Dret Internacional Privat. Tenint això present, hem de començar per determinar la competència judicial internacional, es a dir, qui té competència per a conèixer i resoldre aquest problema. Com que ens hàgim davant de dos països, Espanya i el Regne Unit, pertanyents a la Unió Europea, caldrà començar pels Tractats Internacional, Directives, però sobretot Reglaments, que integren el Dret institucional, que és el dret que emana de les institucions de la Unió Europea, a fi de trobar-ne normes de conflicte que puguin resoldre aquesta qüestió.

Cal dir, que en l'àmbit de la Unió Europea existeix un nou Reglament del qual s'ha parlat amb anterioritat, que és el Reglament 650/2012, relatiu a la competència, llei aplicable, el reconeixement i l'execució de les resolucions, a l'acceptació i l'execució dels documents públics en matèria de successions mortis causa i a la creació d'un certificat successori europeu, quedant supeditada la seva aplicació a l'anàlisi de l'àmbit material, de l'àmbit temporal, i de l'àmbit espacial.

Pel que fa a l'àmbit d'aplicació material, cal dir, que el Reglament 650/2012, sí té cabuda en aquest cas, donat que s'aplica a tot el relacionat amb les successions *mortis causa*, excloent-hi de forma expressa les qüestions fiscals i administratives, però, seguidament, l'anàlisi de seu àmbit temporal, ens fa descartar aquesta possibilitat, ja que va entrar en vigor el 16 d'agost de 2012, 20 dies més tard de la seva publicació al DOUE, tal i com ho estableix el seu article 84, i no serà aplicable fins el 17 d'agost de l'any 2015, o el que és el mateix, serà aplicable a totes les successions de persones que morin a partir del 17 d'agost de 2015, o després d'aquesta data, article 83.1.

Per tant, cal dir, que el cas no s'enquadra dins de l'àmbit d'aplicació temporal, atès que el Josep mor l'any 2009, sent requisit per a l'aplicació d'aquest reglament, que la persona mori a partir del 17 d'agost de 2015. Així doncs, sembla innecessari procedir a l'estudi del seu àmbit espacial, ja que com sabem, aquest no serà aplicable per les causes esmentades en aquest mateix paràgraf. Donat que no hi ha cap altre text legal de possible aplicació en aquest àmbit, cal recórrer al Dret convencional, veient que no existeix cap Conveni Internacional al respecte, havent d'acudir doncs, al nostre Dret intern, i concretament a l'article 22 de la Llei Orgànica del Poder Judicial. Convé subratllar, que aquest precepte fixa les normes de Competència Judicial Internacional, mitjançant diversos furs;

- **Furs exclusius** (art. 22.1 LOPJ) → Ha de tenir-se en compte, que determinades matèries, es consideren tant importants, i tant sensibles, que s'atribueixen a uns únics jutges, els quals tindran competència exclusiva.
- **Submissió expressa** (art. 22.2 LOPJ) → Segons aquest article, cap la possibilitat de duu a terme, acords atributius de jurisdicció a favor dels Tribunals espanyols, per conèixer d'un litigi internacional en matèria successòria.
- **Submissió tàcita;**

- Fur general del **domicili del demandant** (art. 22.2 LOPJ).
- Fur especial de **l'últim domicili del causant en territori espanyol, o lloc de situació dels immobles en territori espanyol** (art. 22.3 LOPJ).

Per tant, cal dir, que en virtut del fur especial de l'últim domicili del causant en territori espanyol, seran competents per conèixer els tribunals espanyols. Pel que fa a la **lleï aplicable**, convé destacar, que s'haurà de seguir el mateix procediment que l'emprat per a la determinació de la competència judicial internacional, es a dir, primerament, s'haurà de recórrer al Dret institucional, trobant-nos amb la mateixa situació d'abans, ja que el Reglament 650/2012, també regula les qüestions relatives a la llei aplicable, però, com ha quedat constatat, tant, el seu àmbit temporal, com espacial o territorial, no han permès la seva aplicació al cas que ens ocupa.

Així doncs, passaríem al Dret convencional, on tampoc hi han Convenis sobre llei aplicable, arribant al mateix punt d'abans, l'aplicació del nostre Dret intern. En aquest cas, recorrerem al Codi Civil Espanyol, concretament al seu article 9.8, el qual a més, es necessari complementar amb l'article 9.10 del CCE, que estableix què s'entén per *lleï nacional del causant*, entenent-se per aquesta, «(...) *la llei del lloc de la residència habitual*». Per tant, del conjunt, es desprèn que tot i ser-hi el pis al Regne Unit, la llei aplicable al cas serà la catalana, doncs, independentment d'on estigui situat el bé, la llei nacional d'en Josep al moment de la seva mort és la catalana, ja que és a Barcelona on tenia establerta la seva residència habitual, de fet, és on sempre, des de el seu naixement va viure.

4.3 Pensió compensatòria i la seva substitució.

Quan a la pensió compensatòria, regulada com ha quedat constància anteriorment, per la Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família, donat que els fets tenen lloc quan encara no havia estat derogada per la Llei 25/2010, de 29 de juliol del Llibre Segon del Codi Civil de Catalunya, relatiu a la persona, i a

la família, convé destacar en primer lloc, que tot i que en Josep mor l'endemà de recaure la sentència, atenent a l'article 86.2 del Codi de Família, aquest dret a la pensió compensatòria no s'extingeix, sinó que haurà de fer-hi front al seu pagament el seu hereu, es a dir, en Pau serà qui haurà de complir amb el pagament mensual d'aquesta pensió compensatòria a la Julieta, establerta judicialment.

En segon lloc, convé destacar la possibilitat que ofereix la llei respecte al pagament de la pensió que ha de duu a terme l'hereu del causant. El mateix article 86, al seu apartat segon, dona a l'hereu la facultat per demanar-ne la reducció o exoneració d'aquesta pensió, quan el benefici que es pugui obtenir dels béns que integren l'herència, resulti insuficient per al pagament de la pensió.

Doncs bé, cal lligar aquesta idea amb la possibilitat o no de substitució d'aquesta pensió compensatòria. Cal dir, que aquesta pensió compensatòria pot ser objecte de negociació en l'àmbit de l'autonomia privada dels cònjuges, i per tant, pot ser objecte de substitució pactada entre els cònjuges per una forma de pagament alternativa, o si manca aquesta, per resolució judicial, article 85.2 del Codi de Família. Convé assenyalar, que si els cònjuges pactessin una determinada forma de pagament, aquest acord, en cap cas, podria ser modificat pel jutge²¹.

Però, en aquest cas, la substitució de la pensió compensatòria que l'advocat de la Julieta demana a en Pau, hereu d'en Josep, no serà possible fer-la efectiva, ja que en Josep i la Julieta no varen pactar la substitució de la pensió compensatòria per un bé determinat del patrimoni d'en Josep, així com tampoc el jutge va establir en cap moment la substitució de la pensió compensatòria fixada, sent condició necessària perquè es pugui substituir el pagament de la pensió pel lliurament d'un bé determinat, que els cònjuges prèviament ho hagin acordat, no sent així en aquest cas.

²¹ ARTIGOT I GOLOBARDES, Mireia, op. cit.

4.4 Pressa en possessió del llegat, abans d'acceptar l'herència.

Respecte a la pressa en possessió de la finca del Priorat, deixada com a llegat per part d'en Josep al Pau, abans d'haver adquirit l'herència, cal dir, que com a regla general, el legatari no pot prendre possessió per ell mateix dels béns llegats, però, excepcionalment, es permet que el legatari prengui la possessió del llegat quan es tracti entre d'altres situacions, article 427-22.4, d'un prellegat. Arribats a aquest punt, és rellevant tindre en compte la jurisprudència, ja que interpreta aquesta excepció d'una forma restrictiva.

A criteri de la jurisprudència, per aplicar-se l'excepció al supòsit del prellegat, és necessari que el prelegatari sigui hereu, i això no succeeix fins que no s'ha acceptat l'herència, fet previst per la llei a l'article 427-5 CCat, perquè només si el legatari es converteix efectivament en hereu per mitjà de l'acceptació de l'herència, estem davant d'un prellegat. En conseqüència, només l'hereu que hagi acceptat prèviament o simultàniament l'herència, serà prelegatari, i estarà autoritzat per prendre possessió del llegat. Contràriament, si l'hereu afavorit amb un llegat, repudia l'herència i accepta el llegat, cosa que permet l'article 427-16.6 CCat, ja no es tractarà d'un prellegat, sinó d'un llegat ordinari, i no se li aplicarà l'excepció.

Per tant, el prelegatari excepcionalment, pot prendre possessió del llegat, però com ha quedat vist en el paràgraf anterior, serà prelegatari i per tant quedarà autoritzat per a prendre possessió del llegat, l'hereu que prèviament hagi acceptat l'herència. Així doncs, en Pau pels motius exposats, no pot prendre possessió de la finca del Priorat que el seu germà li ha deixat com a llegat mentre que no accepti l'herència.

4.5 Exclusió de les finques del Priorat de l'herència.

Quant a les qüestions relatives al Pau, convé començar per l'exclusió que aquest realitza pel que fa a les finques del Priorat, ja que com és sabut, en Pau, al moment d'atorgar testament decideix que seran hereus els seus quatre fills, excloent-hi de la successió les finques situades al Priorat. Doncs bé,

d'entre els principis que regeixen el sistema successori català, cal destacar el principi d'incompatibilitat de títols successoris, contingut a l'article 411-3.2 del CCat.

Per tant, tenint en compte aquest principi, cal dir, que les finques del Priorat, tot i haver estat excloses de la successió, les hauran de rebre els hereus ja que en cap cas es podrà procedir a l'obertura de la successió intestada, com a conseqüència, que en el Dret Civil Català, com ha quedat constància a través del principi exposat, resulta incompatible que hagi successió testada i successió intestada alhora.

Convé destacar, que les finques les rebran els hereus en virtut del dret d'acréixer contingut a l'article 462-1.1 del CCat, el qual estableix que en cas que una quota hereditària quedés sense disposar per part del causant, aquesta acreixerà als hereus.

4.6 Repudiació de l'herència i acceptació del llegat.

A continuació, cal procedir a resoldre la qüestió relativa a l'Eva, a qui el seu pare, en Pau, la nomena hereva juntament amb la resta dels seus germans, i a qui a més deixa en llegat una enciclopèdia, volent aquesta, únicament acceptar el llegat i repudiar l'herència. Primerament, convé destacar per a les successives explicacions, que l'Eva és major d'edat, i això comporta que tingui plena capacitat d'obrar tant per acceptar com per repudiar.

Seguidament, i centrant-nos en la qüestió que ens ocupa, cal dir, que l'Eva en virtut de l'article 427-16.6 del CCat, sí que pot acceptar el llegat i repudiar-ne l'herència, ja que el precepte contempla la possibilitat que l'hereu, que a més hagi estat afavorit amb un llegat, pugui acceptar-ne l'herència i repudiar-ne el llegat, o al revés. Per tant el primer dubte de l'Eva quant a si podia acceptar el llegat i repudiar l'herència, queda resolt, ja que l'article 427-26.6 del CCat, li concedeix aquesta possibilitat.

Pel que fas a la segona de les seves incerteses de l'Eva, es a dir, de quant temps disposa per acceptar aquest llegat, cal dir, que en la legislació catalana, el beneficiat amb un llegat adquireix la seva propietat des del moment de la mort el causant, i en cas que el legatari volgués repudiar el llegat, que no és el cas, ja que l'Eva el que realment vol és acceptar el llegat i repudiar l'herència, tot i haver adquirit a la mort del causant automàticament la propietat, els efectes de la renúncia es retrotraurien a aquest moment.

Havent repudiat l'Eva la seva part de l'herència, hem de plantejar-nos que succeirà amb la seva part. Doncs bé, cal dir, que entrarà en joc el dret d'acréixer, article 462-1.1 del CCat, el qual ens diu que si hi ha dos o més hereus, com és el nostre cas, instituïts en una mateixa herència, si per qualsevol motiu algun no arribés a ser hereu, la seva quota o part, acreixeria la quota o part dels altres cohereus. Per tant, cal dir, que la part de l'herència de l'Eva, acreixerà la part de la resta dels seus germans, ja que el seu pare en cap moment va preveure un substitut vulgar, ni en cap cas opera el dret de transmissió, o el dret de representació.

4.7 Possibilitat o no d'acceptació de l'herència del tiet, rebutjant l'herència del progenitor.

Seguidament, l'Anna, filla d'en Pau, i a qui també nomena hereva, es planteja la possibilitat de renunciar a l'herència del seu pare, i acceptar la del seu tiet Josep, ja que aquest últim, a la seva mort, va nomenar hereu al seu germà Pau, morint aquest, sense haver acceptat o repudiat l'herència del seu germà Josep.

En primer lloc, és important assenyalar, que en el moment de l'obertura de la successió, en Pau era viu, i per tant va ser cridat per succeir al seu germà, i si a això, a més li sumem que en Pau va sobreviure al seu germà Josep, i comptava amb les aptituds i les capacitats necessàries per acceptar o repudiar l'herència, resulta coherent parlar de l'adquisició del *ius delationis*. Per tant, cal dir, que en aquest cas, es transmetia aquest *ius delationis*, aquest dret a acceptar o repudiar l'herència, als hereus d'en Pau mitjançant la institució del

ius transmissionis.

Però, a fi de resoldre el dubte de l'Anna, cal acollir-se al que disposa l'article 461-13.2 del CCat, el qual no confereix una altra possibilitat per poder acceptar l'herència en aquest cas del tiet de l'Anna, que acceptant prèviament l'herència del seu pare Pau. Per tant, l'Anna haurà d'acceptar l'herència del seu pare, si vol arribar a acceptar la del seu tiet Josep, ja que com ha quedat plasmat amb anterioritat, quan és operatiu el *ius transmissionis*, la delació de la primera herència (Josep) es troba inclosa dins de la segona (Pau), pel que s'ha d'acceptar la segona, per tal de poder acceptar la primera.

4.8 Repudiació d l'herència.

La penúltima de les qüestions a resoldre versa sobre la decisió d'en Quim, fill d'en Pau i un dels seus hereus, de repudiar l'herència. És molt important tindre en compte que en Quim, quan mor el seu pare té 18 anys, sent per tant major d'edat i compta amb capacitat d'obrar plena per acceptar o repudiar l'herència, article 461-1.1, i 461-9.1 del CCat.

Per tant, en Quim podrà repudiar l'herència, però a diferència de l'acceptació, ho haurà de fer; de manera expressa en document públic, també té la possibilitat d'adreçar un escrit al jutge competent, o també s'entendrà repudiada l'herència, si renuncia a aquesta de manera gratuïta, i en favor d'aquelles persones a les que els hi correspondria la seva part o quota.

Convé destacar, que en Quim, compta amb un període de 30 anys per acceptar o repudiar l'herència, tret que algun dels interessats en mateixa, plantegi una interpel·lació judicial. De la mateixa manera que en el cas de l'Eva, la part o quota que no adquireix en Quim com a conseqüència de la seva renuncia, acreixerà a la resta de cohereus, article 462 del CCat, donat que el testador en el seu testament no ha designat un substitut vulgar, i tampoc és procedent el dret de transmissió o el dret de representació.

4.9 Acceptació pura de l'herència.

Per últim, en Xesc, un altre dels fills i hereu d'en Pau, planteja personar-se davant el Notari, a fi d'acceptar purament l'herència. Però, una dada molt rellevant que ha de subratllar-se, és que en Xesc es menor d'edat, ja que té 17 anys, i per tant, no té capacitat d'obrar plena, sent necessària tant per l'acceptació, com per la repudiació de l'herència, article 461-9.1 del CCat. Una altra dada destacable, és que en cap cas consta que en Xesc sigui independent, considerant-ho per tant, com a menor no emancipat.

En primer lloc, cal dir, que aquesta situació comporta que en Xesc no pugui personar-se davant el Notari i procedir a l'acceptació pura de l'herència, ja que els menors no emancipats, no estan capacitats per exercir la delació, i hauran d'esser assistits pel representant legal, els pares o el tutor, a fi de complementar la seva capacitat, i en segon lloc, convé destacar, que l'article 461-16 del CCat, imposa el benefici d'inventari de ple dret en el cas dels menors d'edat, i els incapacitats.

Per tant, com a conseqüència d'aquest caràcter imperatiu de l'acceptació beneficiària que imposa l'article 461-16 del CCat, fa que quedi prohibida l'acceptació pura i simple, no només als pares i tutors que actuen en nom dels seus representants, sinó també en el cas dels menors d'edat emancipats o habilitats d'edat, sense que aquesta prohibició es pugui desvirtuar ni per autorització, ni per consentiment del fill si té almenys setze anys.

A fi de concloure aquesta qüestió, cap insistir en què en Xesc, no podrà personar-se davant el Notari i acceptar purament l'herència del seu pare per dos motius fonamentals;

- El primer d'aquests motius és que es tracta d'un menor d'edat i per tant, necessita ser assistit per un representant legal, els seus pares o un tutor, amb la finalitat de complementar la seva capacitat.

- I el segon motiu es refereix a la impossibilitat que el representant legal, els pares o el tutor, acceptin l'herència purament, ja que l'article 461-16 imposa aquesta prohibició, entenent-se sempre quan es tracti d'un menor, acceptada l'herència a benefici d'inventari.

5. Solució i conclusions.

5.1 Solució.

De manera molt breu, ja que la solució a cada qüestió del cas, ha estat donada, m'agradaria exposar, i recordar les diferents solucions en conjunt;

En primer lloc, pel que fa a servitud de pas que la finca d'en Pau té sobre la finca d'en Josep, cal dir, que tot i que en Josep a la seva mort li deixés al seu germà Pau en llegat la seva finca, concorrent en aquest simultàniament la condició de propietari de la finca dominant, i de la finca servent, cal dir, que aquest dret real no desapareix, ja que el Codi Civil de Catalunya, a l'article 566-3.3 admet la servitud de propietari.

En segon lloc, quan al pis situat a Londres, propietat d'en Josep, que hereta a la seva mort per voluntat d'aquest el seu germà Pau, cal dir, que tenen competència per a conèixer i resoldre, en virtut del fur especial de l'últim domicili del causant, contemplat a l'article 22.3 de la LOPJ, els tribunals espanyols. I pel que fa a la llei aplicable, l'article 9.8 en relació amb l'article 9.10 del CC, ens ajuden a determinar que serà la llei nacional del causant al moment de la seva mort, sent aquesta la catalana.

Tercerament, quant a la pensió compensatòria que el jutge va imposar al Josep, en favor de la seva ex-dona Julieta, cal dir, que en Pau, com a hereu d'aquest, haurà de continuar fent front al pagament de la mateixa, i sense existir possibilitat alguna de substitució de la mateixa tal com pretén l'advocat de la Julieta, ja que en cas de voler-se substituir aquesta pensió compensatòria, ho haurien d'haver pactat els cònjuges, sense tindre l'advocat cap legitimació per demanar-ne aquesta substitució.

En quart lloc, cal dir que en situacions excepcionals, l'article 427-22.4 del CCat, permet prendre possessió del llegat, i una d'aquestes excepcions és que es tracti d'un prellegat, però, cal dir, que això no succeeix fins que no s'ha

acceptat l'herència, en conseqüència, només quan l'hereu hagi acceptat l'herència serà prelegatari i podrà prendre possessió del llegat, quedant prohibit al Pau doncs, el fet de prendre possessió del llegat abans d'acceptar l'herència.

En cinquè lloc, cal dir, que tot i l'exclusió que fa en Pau de les finques del Priorat de l'herència, convé subratllar que aniran als seus hereus, donat que el Dret Civil Català no contempla la possibilitat de que hi hagi successió testada i successió intestada a la vegada, en virtut del principi d'incompatibilitat de títols successoris.

En sisè lloc, respecte a l'Eva, cal dir, que podrà acceptar el llegat i repudiar l'herència. I quant al temps que disposa per fer-ho, convé destacar que la legislació catalana preveu la propietat automàtica del mateix a la mort del causant, no sent necessari a diferència del que succeeix en el cas de l'herència, que el cridat com a legatari accepti. Com a conseqüència de la repudiació de la seva quota o part, cal dir, que aquesta acreixerà a la resta de cohereus.

En setè lloc, pel que fa a l'Anna cal dir, que per acceptar l'herència del seu tiet Pau, la qual hauria d'haver acceptat el seu pare, però va morir sense fer-ho, tot i que complint amb els requisits establerts per tal de transmetre mitjançant el *ius transmissionis* el dret a acceptar o repudiar l'herència als seus hereus (*ius delationis*), hauria d'acceptar prèviament l'herència del seu causant directe, es a dir, l'herència del seu pare Pau.

En vuitè lloc, cal dir, que el desig d'en Quim, fill d'en Pau, de repudiar l'herència, serà possible, ja que aquest és major d'edat, i per tant té capacitat plena d'obrar. Això sí, la renúncia l'haurà de fer de forma expressa. I convé puntualitzar, que la seva part o quota, acreixerà a la dels altres cohereus.

I finament, convé destacar, que en Xesc, fill d'en Pau i menor d'edat, no podrà tal com ell desitja, acceptar purament l'herència, ja que es tracta d'un menor, i per tant necessita complementar la seva capacitat amb l'assistència d'un

representant legal o dels seus pares. I d'altra banda, cal dir, que l'acceptació de l'herència quan es tracta d'un menor, sempre s'entén feta a benefici d'inventari.

5.2 Conclusions.

Primerament, he de dir que la conclusió més important que he extret de la realització d'aquest dictamen ha estat que la millor forma d'aprendre és portant-ho a la pràctica. En la majoria d'ocasions no se li dona valor a la realització de pràctiques, considerant que resulta suficient la teoria, i sí, la teoria és important, donat que sense una bona base teòrica, seria complicat duu a terme una bona resolució del cas, però quan realment s'interioritza la teoria és aplicant-la.

Al finalitzar aquest dictamen, considero que he complert amb l'objectiu proposat a l'inici del mateix, que era resoldre totes les qüestions que en el cas es plantejaven, ajudant-me en tot moment de llibres i articles doctrinals diversos, però sempre amb una base jurídica, ja que en tot moment m'he ajustat a la llei, i a la llei vigent en cada moment, ja que com s'ha pogut comprovar, els fets succeeixen en moments diferents, havent d'aplicar com és el cas de la pensió compensatòria, legislació que a dia d'avui està derogada, Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família, ja que els fets succeeixen quan encara aquesta està vigent.

En relació al Dret aplicable, ja que al principi em va resultar una mica complicat, donat que en alguna de les situacions que es plantegen al cas, com he dit en el paràgraf anterior, he hagut d'utilitzar normativa derogada a dia d'avui, la qual cosa comporta la no utilització de la mateixa, en la docència que s'imparteix, i per tant, tenia un cert grau de desconeixement, ja que en ocasions s'utilitzen però merament a efectes comparatius amb les lleis actuals.

Finalment, m'agradaria destacar, que gràcies a aquest dictamen, he pogut seguir aprofundint en qüestions relatives al Dret de successions, assignatura que he cursat aquest mateix any, i la qual m'ha servit molt d'ajuda, ja que m'ha permès la utilització dels diferents materials utilitzats durant la realització de la mateixa, per a resoldre les diferents qüestions que es plantegen en el cas.

BIBLIOGRAFIA

Llibres:

- GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith; YSÁS SOLANES, Maria. *Derecho de Sucesiones vigente en Cataluña*. 3ª Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2011. ISBN 978-84-9004-051-5.
- GETE-ALONSO Y CALERA, M.^a del Carmen; LLOBET AGUADO, Josep; SOLÉ RESINA, Judith. *Derecho de Familia vigente en Cataluña*. 3ª Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2013. ISBN 978-84-9053-377-2.
- PANERO GUTIÉRREZ, Ricardo. *Derecho Romano*. 4° Edición. Valencia: Tirant lo Blanch, 2008. Pág. 417-428. ISBN: 978-84-9876-291-4.

Capítols de llibres:

- AVEL·LINA RUCOSA Escudé. «Pensió compensatòria i aliments entre cònjuges: propostes i criteris d'estandardització». A: AVEL·LINA RUCOSA Escudé. *Nous reptes del Dret de Família*. Girona: Documentació Universitària, 2005, pàg. 149-159.

Recursos electrònics:

- ARAN GUIU, Francesc. *Breu referencia a la servitud de pas al Codi Civil Català* [recurs electrònic]. UNED, Palestra Universitària 19, 2008. Pàg. 81-92. [Consulta: 08 de març de 2015.] ISSN: 0213-6651.
- ARTIGOT I GOLOBARDES, Mireia. *Les pensions compensatòries de l'article 84 del Codi de Família de Catalunya: Proposta per a la seva determinació i estudi dels seus efectes pels cònjuges deutor i creditor*. [recurs electrònic]. Barcelona: Centres d'Estudis Jurídics i Formació

Especialitzada, àmbit Administració de Justícia, Generalitat de Catalunya, 2008. Pàg. 17-20. [Consulta: 3 d'abril de 2015.].

- LUCAS ESTEVE, Adolf. *El procés d'adquisició de l'herència*. [recurs electrònic]. Barcelona: Universitat Abat Oliba CEU, 2010. Pàg. 81-100. [Consulta: 5 de maig de 2015.] <http://libros-revistas-derecho.vlex.es/vid/proces-d-adquisicio-l-her-ncia-332651350>.
- RODRÍGUEZ PALMERO, Pablo. *Las servidumbres en Cataluña: algunos misterios* [recurs electrònic]. *Diario La Ley*, 2013, núm. 7994. Pág. 3-5. [Consulta: 21 de març de 2015.] ISSN 0211-2744.
- TERABAL BOSCH, Jaume. *El nou règim jurídic de la successió intestada a Catalunya arran de la regulació del llibre quart del Codi Civil de Catalunya, relatiu a les successions*. [recurs electrònic]. Barcelona: Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, àmbit Administració de Justícia, Generalitat de Catalunya, 2010. Pàg. 14-16. [Consulta: 3 de maig de 2015.]
- ZAHINO RUIZ, María Luisa. *Les servituds en la Llei 5/2006, de 10 de maig, del Llibre Cinquè del Codi Civil de Catalunya, relatiu als drets reals. Estudi Preliminar* [recurs electrònic]. Barcelona: Departament de Dret Civil, Universitat de Barcelona, 2007. Pàg. 95-100. <http://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=revistes_cientifiques&subModuleName=&idCatalogacio=5088> [Consulta: 24 de març de 2015.].

Legislació:

- Reglament de la Unió Europea nº650/2012 del Parlament Europeu i del Consell, de 4 de juliol de 2012, relatiu a la competència, la llei aplicable, el reconeixement i l'execució de resolucions, a l'acceptació i l'execució dels documents públics en matèria de successions *mortis causa* i a la creació d'un certificat successori europeu.

- Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial.
- Reial Decret de 24 de juliol de 1889, pel qual es publica el Codi Civil.
- Llei 9/1998, de 15 de juliol, del Codi de Família.
- Llei 25/2010, de 29 de juliol del Llibre Segon del Codi Civil de Catalunya.
- Llei 10/2008, de 10 de juliol, del Llibre Quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions.
- Llei 5/2006, de 10 de maig, del Llibre Cinquè del Codi Civil de Catalunya, relatiu als drets reals.

Altres actes legislatius:

- Resolució de la Direcció General de Registres i del Notariat. Barcelona, 15 de març de 2011. DOGC número 5851, lunes 4 de abril de 2011.